

Makšķerēšana Ventā
un licence.

2. lpp.

Par zivsaimniecību
jeb akvakultūru –
Raivis Apsītis.

3. lpp.

Pirmā gliemeņu
audzēšanas ferma.

4. lpp.

Alekšupītes izraktajā posmā zivju maz

„Zivju Alekšupītē ir daudz mazāk, nekā gaidījām, jo tīrīšanas laikā samazināta iespēja tām atrast dzīvesvietu un upe pienesta pilna ar smiltīm. Tā varētu būt vēl pāris gadu,” tāds ir institūta *BIOR* speciālistu atzinums.

Institūta *BIOR* zivju resursu pētniecības departamenta iekšējo ūdeņu nodaļas pētnieki Kaspars Abersons un Jānis Bajinskis pārbauda, vai pēc Alekšupītes tīrīšanas tur kāds vēl māj.

Pagājušajā vasarā Kuldīgas Alekšupītē īstenota valsts nozīmes ūdensnoteces atjaunošana, ko pasūtīja SIA *Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi*. Savukārt institūts *BIOR* Zivju fonda finansētā projektā pārbauda, kā upju tīrīšana ietekmējusi to iemītniekus. Pirmsjāņu nedēļā zinātnieki Alekšupītē zivis uzskaitīja divās konkrētās vietās, kur tās skaitītas pirms diviem gadiem. Kontroles nozvejā tiek izmantota elektrība, taču lādiņš ir tik vājš, ka zivis uz īsu brīdi tiek apdullinātas un pēc nomērīšanas atlaistas atpakaļ.

„Upe ir tukšāka, nekā bijām gaidījuši. Rezultāts atbilst

tam, kā upe izskatās, – dzīvotņu daudzums krasi samazinājies, pārsvarā ir smiltis un vienmuļa straume,” stāsta *BIOR* zivju resursu un pētniecības departamenta pētnieks Kaspars Abersons. „100 metru posmā izdevās noķert divas foreles, divas karpas, kas noteikti ienākušas no netālā dīķa, mazu līdaciņu, asari un upes nēģus, kurus šajā reizē neķeram un nemērām, tikai konstatējam, ka tādi ir. Tiem patīk tieši šāda upe – smilšaina un sekla. Otrajā posmā uz Pelču pusi arī nekas neķērās. Vēdzeļu šoreiz nebija, tikai viena forelīte.”

Zinātnieks piebilda: „Jāsaka, ka iedzīvotāji jums ir ļoti aktīvi. Kad uzskaiti rīkojām iepriekš, cilvēks, kurš no ceļiniekiem bija nolēmis *aizņemt* granti, ziņoja, ka Alekšupītē ļaundari zivis ķer ar elektrību.”

Šoreiz pie viena izmērīta ūdens temperatūra un noteikti daži kvalitātes rādītāji. Ūdens ir viegli sārmais, un to nosaka augsnēs sastāvs, bet temperatūra forelēm par augstu – 21 grāds. Zinātnieki uzsver, ka ar laiku upes gultnei vajadzētu kļūt zivīm piemērotākai.

Iveta Grīniņa, Roberta Prauliņa foto

Dzimis zivkopis

„Daru visu no nulles. Ja mazuļi jāpērk, tad tas nerentējas,” saka pieredzējušais zivkopis Imants Doniņš no Laidu pagasta *Bandžēniem*. Viņš pats nodrošina visu ciklu – no nārsta un mazuļu audzēšanas līdz pārdošanai.

Kalvenes pagastā viņam pieder vairāk nekā 100 hektāru dīķu. Vēl ir arī nomas zeme, un kopējo ūdens platību nemaz neesot rēķinājis. Lielš 200 hektāru dīķis ir ieceru sarakstā, bet tam vēl nepietiekot naudas. Imants smejas, ka par zivīm un bitēm viņš varot runāt stundām, bet viņam būtu gana, ko stāstīt arī par lielajām siltumnīcām un citām labām lietām šajā saimniecībā.

Laidu
Bandžēnu
saimnieks
Imants
Doniņš ir
zivkopis ar
40 gadu
pieredzi.
Piemājas
dīķītis gan
domāts
skaistumam,
bet arī
te dzīvo
visdažādākās
zivis.

NOMĀJIS JAU PADOMJU LAIKĀ

Imants viens no pirmajiem vēl padomju laikā nomājis kopsaimniecības dīķus. Pēc profesijas viņš ir mežsargs, bet ūdeni interesējuši kopš bērnības, kad mazais puiselis cēlis dambīšus un peļķēs veidojis rotaļu dīķīšus: „Makšķerēšana nekad nav interesējusi, bet ļoti patīk brīdis, kad rudenī dīķus laiž nost un redz, kā zivis augušas. Tas ir mans – tas man no dabas dots tāpat kā medības.”

I.Doniņš atceras, kā tas sācies, kad pats vēl bijis mežsargs kolhozā *Uzvara*. „Biju jauns, jau precējies ar Mārīti. Vajadzēja naudu. Toreizējais zivkopis Folkmanis piedāvāja uz pusslodzi vasarās piestrādāt. Baroju zivis, tās labi auga, rudenos gāju zvejot, ķēru plikām rokām.” Tālākais stāsts

ir par Kalveni, kurp Imants braucis medībās. Turienes kolhoza priekšsēdis Jānis Kalvītis piedāvājis dīķus nomāt. Imanta dēls Jānis sācis mācīties par zivkopi Kazdangas tehnikumā. „Kalvītis man teica: „Ņem dīķus nomā, dari, ko gribi! Lielo dzirnavu dīķi atstāsim kolhozam, bet tu to apsaimniekosi.” Es piedāvāju zināmu daudzumu zivju nodot kolhozam – kas paliek, tas mans. Viņš uz šādiem noteikumiem bija ar abām rokām *par*. Tā es tur strādāju. Puika mācījās par zivkopi, viņam jau dzīvoklis bija paredzēts, kad priekšnieks teica, ka man jāņem arī *Draudzības* gals – otrs kolhoza gals, kurā zivkopis bija nomiris. Mārīte gan bija pretī, jo es *Uzvarā* vēl strādāju par mežsargu. Pēc lielas lūgšanas priekšniekam piekritu.”

PRECE NERODAS UZREIZ

„Kad sākās pārmaiņu laiki, pieteicos uz brīvajiem dīķiem un privatizēju par sertifikātiem,” stāsta I.Doniņš. „Vēl ir nomas dīķi. Jaunus ierīkojis neesmu, tikai atjaunojis vecos. Pamatā audzēju karpas, vēl līdakas un līņus. Pats turu vaisliniekus. Nozvejoto zivju daudzumu neesmu mērījis – vidēji 150 kilogramu no hektāra. Vispirms jāizaudzē mazulis, tad pusaudzis, pēc tam tirgus zivs. Izaudzēt varētu daudz, bet nebūs, kur likt. Mana produkcija ir ekoloģiska. Tie, kuri zivis pirkuši pie manis, paliek kā klienti. Zivis īpaši nebaroju. Kad kuļam graudus, ieberu atliekas. Ar dīķiem liels darbs – katru rudenī laižu nost, katru pavasari pludinu atpakaļ. Ik pēc četriem gadiem pa kārtai tos atvasaroju – atstāju sausus uz vasaru un ziemu. Man

ir traktoristi, un vairāk strādnieku nevajag.” Lielākā daļa *Bandžēnu* zivju tiek pārdota pirms Jaungada, kad ģimene dodas uz dažādiem tirgiem. Bet Imanta dēls Jānis ar zivkopību nenodarbojas – viņam ir liels piena lopu ganāmpulks.

KAMĒR SIEVIETES NEREDZ

No jauna ierīkots dīķis pie mājām. Par to Imantam īpašs stāsts: „Te bija neliela *peļķīte*. Meita Anita reiz ierunājās, ka vajadzētu paplašināt. Kad sieva Mārīte un vedekla aizbrauca uz Lietuvu iepirkties, sākām rakt un uzbērām arī saliņu. Vairākus kokus – osi, lapegli, ozolu – un puķes izcēlām ārā, bet taisījām ātri, kamēr viņas nav atpakaļ. Kad Mārīte atbrauca, pēc tam trīs mēnešus ar mani nerunāja. Bet tagad jau visiem patīk.”

Vai nu izrok, vai uzber /Imanta Doniņa ieteikumi/

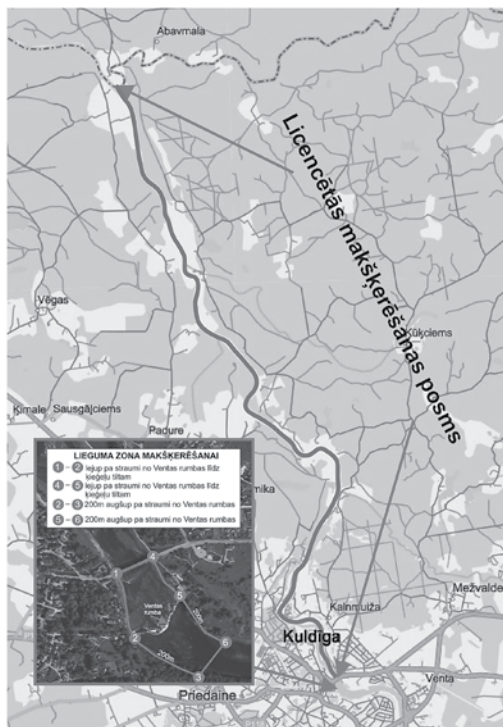
- Lai ierīkotu jaunu dīķi, pirmais, par ko jādomā, ir piemērota vieta dabā. Dīķi var taisīt divos veidos: vai nu izrakt, vai uzbērt malas. Tas redzams pēc reljefa un niveliera mēriem.
- Nākamais ir grunts – jābūt mālam. Ja ūdens neturēsies, pamatu var izklāt ar plēvi, taču lielajiem zivju dīķiem vajag dabīgu – māla slāni. Kolhoza laikā tos taisīja zemē, kuru lauksaimniecībā nevarēja izmantot.
- Jāizvērtē, no kurienes tiks ņemts ūdens, vai neappludināsiet kaimiņus, vai, līmeni paceļot, viss neies prom meliorācijā. Dīķi var taisīt tikai savā zemē, lai būtu drošs par visiem noteikumiem.
- Nākamais ir projekts un vides prasību saskaņošana ar reģionālo vides pārvaldi.
- Dīķim jābūt nolaižamam, citādi to nevar atvasarot. Tas nozīmē turēt sausu, lai atveseļotu, lai dūņas nosēžas. Ja to nedara, zivis vairs nav garšīgas un arī neaug.
- Vēl dīķi jākalķo. Ja karstās vasarās dīķos veidojas zaļāļģe, tad zivīm nepietiek skābekļa, tad kalķis jāber ūdenī.
- Audzēt zivis ir dārgs prieks, tāpēc jāzina daudz *knifu*. Piemēram, pavasaros un rudenos, kad mazulus pārvieto uz citiem dīķiem, zivis jāliek sāls vannās, lai tās neslimotu.
- Ja dīķis ir ar caurteci, zivis labi ziemo. Piemājas dīķim ūdeni pievadu no dziļurbuma pa šļūteni. Tas tek ļoti mazā strūkļīnā, bet ar to pietiek, lai skābekļa pietiktu. Piemājas dīķi ir karpas, vēdzeles, līdakas un pat pieci zuši. Ko gribu, to sametu iekšā.”

Iveta Grīniņa
Robertas Prauliņa foto

Sākusies vasaras sezona

16. jūnijā makšķerēšanai licencētajā posmā Ventā sākusies vasaras-rudens sezona (līdz 31. decembrim), un vajadzīga atbilstoša licence.

VENTAS UPES POSMS, KURĀ TIEK ORGANIZĒTA LICENCĒTĀ MAKŠĶERĒŠANA

LĪDZ GADA BEIGĀM

Pēc Kuldīgas novada pašvaldības saistošajiem noteikumiem (Nr. 2017/4) ar atļaujām Ventā var makšķerēt no vecā ķieģeļu tilta līdz Abavas ietekai. Tāpat kā ziemā un pavasarī par maksu var iegādāties vienas dienas un visas sezonas licences. Derīgas ir iepriekš izņemtās gada bezmaksas atļaujas (cilvēkiem pēc 65 gadiem, bērniem līdz 16, invalīdiem, politiski represētajiem, trūcīgajiem un maznodrošinātajiem Kuldīgas novada iedzīvotājiem, kā arī zemes īpašniekiem un ģimenes locekļiem, kuru īpašums atrodas Ventas krastā). Spēkā ir nosacījums, ka katra otrdienā (izņemot valsts svētku dienas) noteikta par visu zivju sugu saudzēšanas dienu, kad aizliegts makšķerēt, kā arī ar zivju ieguves rīkiem atrasties upē vai tiešā tās tuvumā.

TĀPAT – SEPTIŅAS VIMBAS

Vienas dienas licence vasarai un rudenim maksā divus eiro, visai sezonai līdz gada beigām – 15 eiro. Atļauts lomāt paturēt septiņas vimbas, pārējās sugas – kā sacīts Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību noteikumos. Taimiņus un lašus nav vēlams ķert – ja nu kāds gadījies, tas

Otrdienās jāsaudzē visu sugu zivis – tad Ventā aizliegts makšķerēt, kā arī ar zivju ieguves rīkiem atrasties upē vai tiešā tās tuvumā.

nekavējoties jāatbrīvo un jāatlaiž ūdenī. Licenču skats ir ierobežots: vienai dienai ne vairāk kā 40, visai sezonai – 180. Bezmaksas atļaujām ierobežojumu nav, taču, uz copi ejot, vienmēr līdz jābūt personas dokumentam.

TIKAI ELEKTRONISKI

Nolikumā teikts, ka maksas atļaujas visu diennakti var iegādāties elektroniski vietnē www.epakalpojumi.lv sadaļā *E-loms*. Tie, kam internets nav pieejams, var doties uz *Rietumu naftas* degvielas uzpildes staciju (DUS) Graudu ielā 8 a (tāl. 63322168), bet būs jāpiemaksā divu eiro drošības nauda, kuru iegādes vietā atdod pēc tam, kad iesniegtas ziņas par lomu.

DUS pārstāvis Raimonds Dvarons stāsta, ka sākumā licenču tīkotāju bijis ļoti daudz, tostarp no Lietuvas. Nācies skaidrot, ka tās jāpērk internetā, bet tikai tad, ja makšķerniekiem tiešām nav pieejami e-pakalpojumi, to var saņemt tepat. Šī iespēja tiek dota ārzemniekiem. Arī vietējos makšķerniekus DUS apkalpo, palīdzot atļauju nopirkt elektroniski. No makšķerniekiem dzirdēts, ka derētu ieviest licenci dažiem mēnešiem, jo tāda noderētu ārzemēs strādājošajiem tautiešiem, kuri atbrauc šeit pavadīt

vasaras atvaļinājumu. Citādi – vienai dienai neizdevīgi, līdz gada beigām – nevajadzīgi.

PLĀNS IZPILDĪTS

Gada bezmaksas licenci var saņemt Kuldīgas novada pašvaldības policijā, arī Rumbas un Padures pagasta pārvaldē. Pēc pagastu ziņām, par iespēju bez maksas makšķerēt Ventas licencētajā posmā visvairāk interesējušies blakus zemes īpašnieki, seniori un represētie no citiem novadiem. Rumbā izsniegtas 17, Padūrē – 16 atļaujas. Kādreiz bijis vairāk, bet tagad tiesības makšķerēt bez maksas ir ierobežotam lokam. Pašvaldības policijas inspektors Mareks Leitis atzīst, ka plāns izpildīts ļoti labi. Bet bezmaksas licences Kuldīgā saņēmis 231 makšķernieks: „Daudz ir pensionāru, kuri stāsta, ka līdz upei aiziešot varbūt tikai pāris reižu gadā. Licencētajā posmā esam rīkojuši reidus. Būtisku pārkāpumu nav bijis. Kāds makšķerējis otrdienā, kad nedrīkst pat ar atļauju, cits dokumentus atstājis mašīnā. Pašvaldība šo makšķerēšanu organizē tikai kopš gada sākuma. Uzklusām ikvienu – varbūt vajadzīgi skaidrojumi vai nolikuma papildinājumi.”

Daina Tāfelberga

Var audzēt un ēst vairāk

SARUNA AR SPECIĀLISTU

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra eksperts RĀIVIS APSĪTIS ir viens no vadošajiem zivsaimniecības speciālistiem mūsu valstī. Runājam par nozares attīstību.

Ar ko atšķiras jēdzieni *akvakultūra* un *zivsaimniecība*?

Ar zivsaimniecību saprotam zivju audzēšanu, un akvakultūra ir sinonīms šim vārdam. Nedaudz modernāks, jo tagad zivsaimnieki aprūpē ne tikai atklātus dīkus, bet arī mākslīgi veidotas ūdens-tīpēs – recirkulācijas sistēmas baseinus. Taču vārdu *akvakultūra* tāpat var attiecināt uz tām zivaudzētavām, kurās ir tikai dabiskie dīķi. Kā lauksaimniecībā par kultūrām sauc dažādus augus, tā arī zivsaimniecībā. Karpu šķirnes selekcijā un uzlabo līdzīgi graudaugiem. Vājās rocības dēļ selekcija zivkopībā gan nav vairs tāda kā padomju gados. Tā sauktās krūmu karpas lielākoties tiek audzētas tādas, kādas tās ir.

Kā nozare attīstījusies?

Skaitliski padomju gados dīķu bija vairāk. Man nav precīzu ziņu, bet arī zivsaimniecību platība līdzīgi lauksaimniecības zemei ievērojami saruka pēc valsts neatkarības atjaunošanas. Daļa bijušo kolhozu lauku aizauga, tāpat dīķi. Mainījās laiki, tirgus, saimniecību uzturēšanas izdevumi. Iespējams, kāda daļa nebija būvēta ilgākam laikam, un, lai atjaunotu, vajadzēja lielas izmaksas. Mainījās arī īpašumtiesības. Tie, kuri zemi un dīķus atguva, neplānoja nodarboties ne ar zemkopību, ne zivkopību.

Vai nebija rentabli?

Kādreiz zivsaimniecība laukos bija atsevišķa un spēcīga nozare. Nesen runāju ar pieredzējušu zivkopī. Viņš stāstīja, ka padomju gados karpu audzēšana dīķos bija ļoti rentabla – 500% ieguvums, tikpat kā neko nedarot. Kombikorms (kombinētā barība – aut.), ar ko zivis piebaroja, maksāja kādas piecas kapeikas. Savukārt zivīm bija liels noiets, un dīķos tās varēja blīvi audzēt. Šobrīd rentabilitāte ir krietni mazāka kaut vai tāpēc, ka barība dārgāka. Ja nebūtu subsīdiju platībmaksājumu veidā, peļņas nebūtu vispār. Zivs pārdošanas cena nosedz tikai ražošanas pašizmaksu. Bez subsīdijām rentabilitāte būtu nulle. Ja vēl ražošanā kaut kas noiet greizi, ja bijusi sliktā vasara, zivis skārusi slimība vai uznākuši zivēdāji, tad saimniecībai zaudējumi lieli.

Kādreiz mūsu zivju produkcijai vislielākais noiets bija Krievijā. Kāda situācija tirgū pašlaik?

Karpas lielākoties paliek Latvijā. Kādreiz visam šeit izaudzētajam – gan lauksaimniecības, gan zivsaimniecības produkcijai – lielākais vēders bija Krievijā. Embargo dēļ tagad turp neeksportē. Turklāt agrāk neveda svaigas zivis, bet galvenokārt jau konservos pārstrādātas. Vēl pirms kāda laika dīķsaimnieki varēja vest uz rūpnīcu diezgan daudz zivju, arī nestandarta, jo pārstrādē izmērs nav svarīgs. Aizved ap desmit tonnām un tūlīt saņem naudu. Embargo dēļ Krievijas tirgus aizvērts un arī rūpnīcas vairs zivis tā nepieņem.

Runājot par apjomu, jāatzīst, ka pat Latvijas tirgum tiek izaudzēts par maz, tāpēc diezgan daudz karpu ievēd no Lietuvas. Nesen uz ceļa garām pabrauca zivju pārvadājamā mašīna no kaimiņvalsts. Nezinu, kurp produkcija tika vesta, bet skaidrs, ka palika Latvijā. Arī mājražotāji stāsta, ka regulāri iepērk zivis no Lietuvas vai Polijas – pārsvarā karpas, nedaudz Amūras platpieres un vēl šo to.

Kas mūsu zivkopjiem traucē pašu tirgū konkurēt ar kaimiņiem?

Vasarās dīķsaimniecībās zivis grūti nopirkt, jo tās salauztas ganību dīķos, nozveja tikpat kā nenotiek – tā sākas rudenī, kad lielu daļu pārved uz zivju mājām. Lietuviešiem ir vairāk dīķu, zivis aug blīvāk, turklāt viņi atrodas uz dienvidiem, kur vasara siltāka un garāka. Tāpēc akvakultūra tur spēcīgāka, tiek izaudzēts vairāk, savā tirgū ir par daudz, un viņi ved mums. Konkurence bija vēl lielāka, kad mums nebija platībmaksājumu. Lietuviešiem valsts jau tad kaut ko piemaksāja. Iepriekš minēto iemeslu dēļ ražošanas pašizmaksa bija zemāka, un viņi piedāvāja lētāk. Pēdējos gados subsīdijas ļauj latviešiem pozīciju tirgū atgūt.

Vai atbalsts mudina zivkopības pievēršties vairāk?

Katram dīķsaimniekam platībmaksājumi nav pieejami, jo jāizpilda vairākas prasības, ir ierobežots blīvums uz hektāru, jāizaudzē un jārealizē noteikts daudzums. Pēc gradācijas nosaka maksājuma summu. Saistības

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra eksperts Rāivis Apsītis atzīst, ka akvakultūras attīstībai mūsu valstī sāk pievērst lielāku uzmanību.

„Tagad stingrākas ir prasības jaundibinātiem uzņēmumiem, jo iepriekš daudz projektu pieteica tie, kuri agrāk zivis neaudzēja un nespēja tos īstenot.”

jāpilda piecus gadus. Tiem, kuri grib nodarboties nopietni, tas ir labs stimulants. Viens nosacījums – platība nevar būt mazāka par 3 ha. Tas arī nav daudz, jo piemājas dīķīti var izaudzēt sev un kaimiņam, bet tā nav uzņēmējdarbība. Atbalsts ieinteresē pievērsties akvakultūrai. Jaunajiem grūtāk nekā stabilajiem zivsaimniekiem izpildīt prasības, jo vajadzīgi ieguldījumi. Ir tādi lauksaimnieki, kuriem akvakultūra ir papildu nozare, taču svarīgi, lai tā ir juridiski noformēta, tiktu ražots un būtu apgrozījums.

Kādu atbalstu vēl var saņemt no valsts vai Eiropas?

Investīcijas akvakultūras uzņēmumiem bija pieejamas gan iepriekšējā, gan pašreizējā plānošanas periodā. Mērķu loks ir plašs. Tagad stingrākas ir prasības jaundibinātiem uzņēmumiem, jo iepriekš ļoti daudz projektu pieteica tie, kuri agrāk zivis neaudzēja un nespēja tos īstenot: izraka dīķi, uzbūvēja baseinu, un, kad bija jāsāk audzēt zivis, izrādījās, ka neprot vai negrib to darīt. Tāpēc investīcijas vieglāk pieejamas stabilajiem uzņēmumiem, bet iesācējiem vispirms sevi jāpierāda. Turklāt atbalsts ir 50%, otra puse jāmaksā pašam.

Vai pēc projektiem var redzēt tendences nozares attīstībā?

Atbalsta lauvas tiesa aiziet re-

„Lietuviešiem ir vairāk dīķu, zivis aug blīvāk, turklāt viņi atrodas uz dienvidiem, kur vasara siltāka un garāka.”

Latvijas upēs un ezeros esot sastopams ap 70 zivju sugu. Taču zivsaimniecības mums visbiežāk asociējas tikai ar karpām.

Lauku atbalsta dienestā ir apstiprināts to sugu saraksts, kuru audzēšanai pieejamas investīcijas. Lai audzētu citas, jāpēta perspektīvas. Ir bijuši tādi inovāciju projekti. Taču jaunām sugām Latvijā nav plašu iespēju – cilvēki pieraduši ēst to, kas līdz šim pie mums bijis. Varbūt var lēti izaudzēt iepriekš te nebijušas zivis, bet jāpaiet ilgam laikam, lai tās ieviestu vietējā ēdienkartē. Patērētājs ir diezgan konservatīvs – pērk to, ko pazīst. Jāņem vērā, ka jaunas sugas nav piemērotas mūsu klimatam. Var eksperimentēt recirkulācijas sistēmās, bet uzreiz skaidrs, ka tā izaudzēta zivs būs dārga. Daži noņem ar krevetēm, izaug arī, bet cena – ap 20 eiro. Cik ir pircēju? Kaut cik regulārs noiets ir restorānos, bet neliels. Dārgās zivis var audzēt eksportam, bet pie mums neizplatītās sugas citur tiek audzētas gadsimtiem un pašizmaksa ir daudz zemāka. Mums jāmaksā par ūdeni, siltumu, barību, bet Āfrikā tās izaug pašas zem klajas debess, arī darbaspēks lētāks. Atliek nozvejot un eksportēt uz Eiropu. Mēs pērkam Norvēģijas lasi, jo tur fjordos tas ir vairumā. Šeit izmaksas audzēšanai baseinos ir nesamērojami lielākas.

Jābūt kaut kam ģeniālam, lai konkurētu ar to, kas pasaulē pierasts. Dārgo zivi cilvēks bieži vien nopērk tikai tāpēc, lai pagaršotu, jo nekad tādu nav ēdis. Ar vienu reizi pietiek. Tāpēc ar eksperimentiem zivkopji neaizraujas. Tie notiek zinātniskiem nolūkiem, ja ir valsts atbalsts.

Vai, jūsuprāt, latvieši daudz ēd zivis?

Salīdzinot ar siltasiņu dzīvnieku sugām, zivs gaļa ir daudz veselīgāka. Ja cilvēki to ēstu vairāk, atkrustu daļu veselības problēmu. Pat tad, ja zivis audzē mākslīgi un piebaro, tajās nav tāds daudzums *ķīmijas*, kāds ir kombinētajā barībā gaļas lopiem. Ģenētiski modificēti augi, antibiotikas un citas kaitīgas vielas ar gaļu nonāk mūsu organismā. Dīķī augusi karpas ir garšīga un ar labu uzturvērtību, gaudi ir vienīgais, ko tai iedod papildus. Kombinēto barību mūsu zivkopji tikpat kā nedod, un, ja dīķis izveidots pareizi, tad tajā nav liels zivju blīvums un piebarot nevajag vispār. Varu ikvienam novēlēt ēst vairāk zivju. Tās arī var ātrāk pagatavot, un ir tādi veidi, kuros nav jāizmanto piesātinātas taukskābes. Tas ir mīts, ka tīrīšana prasa piepūli, jo var pīrīt jau iztīrītas zivis.

Daina Tāfelberga
LLKC arhīva foto

Pirmā gliemeņu audzēšanas ferma

Netālu no Pāvilostas jūrā izveidota pirmā ēdamo gliemeņu ferma mūsu valsts piekrastē, kurā Latvijas Hidroekoloģijas institūts sadarbībā ar Kurzemes plānošanas reģionu pētīs audzēšanas rādītājus.

VAI LATVIJAS PIEKRASTE PIEMĒROTA?

Ēdamgliemenes (*Mytilus edulis*) Baltijas jūrā aug un vairojas arī dabiskos apstākļos, tās attīra ūdeni no piesārņojuma ar barības vielām. Nu sāks pētīt, kādu ieguldījumu ekoloģijā varētu dot speciāli veidotas fermas. Iespējams, tuvākajā nākotnē šo molusku audzēšana varētu mazināt ūdens piesārņojumu un ēdamgliemenes varētu kļūt arī par vērtīgu sastāvdaļu lauksaimniecības dzīvnieku un zivju barībā.

Vairākās Baltijas jūras reģiona valstīs gliemeņu audzēšana jau izveidojusies kā neliela, bet stabila uzņēmējdarbības niša, taču Latvijā šādas pieredzes vēl nav. Pētījumi dotu atbildi par apstākļiem, kas gliemeņu audzēšanu ietekmē, par produkcijas uzturvērtību, izanalizējot ķīmisko elementu klātbūtni, par pārstrādes iespējām un noieta.

Tiesa, 2012. un 2013. gadā Kurzemes plānošanas reģions un

SIA *Vides investīciju fonds* jau piedalījās starptautiskā projektā *Gliemju audzēšana, apstrāde un izmantošana komerciālos nolūkos Baltijas jūras reģionā (Baltic Eco Mussel)*, kurā ar gliemjiem tās pašas gliemenes vien domātas. Toreiz secinājumi biznesam nebija daudzsoļi, jo mūsu piekrastes ūdeņos sāls saturs ir ļoti zems un gliemenes aug pārāk lēni. Visticamāk, šādai nodarbei varētu būt vien jūru attīroša nozīme.

PAGAIÐĀM TIKAI VIRVES

Parastam vērotājam šī ferma nav redzama, jo netālu no Pāvilostas tā iegremdēta aptuveni 5 m zem ūdens, šādi pasargājot to no spēcīgiem viļņiem, kā arī stabili noenkurota ar vairākas tonnas smagiem betona enkuriem, lai straumes nemainītu atrašanās vietu. Vietējie zvejnieki par fermas esamību zina, bet zvejas kuģus par šo vietu brīdina navigācijas boja.

Ferma tapusi projektā *Baltic*

Ēdamo gliemeņu ferma jūrā pie Pāvilostas kā izmēģinājums pagaidām ir vien virvju sistēma. Vai gliemeņu kāpuri uz tām apmetīsies, būs zināms rudenī. Fotogrāfija – no projekta *Baltic Blue Growth* arhīva, zemūdens attēla autors – Armands Pirkovskis.

MAKŠĶERNIEKU STĀSTI

Tādas rīmas!

Stāsta Kuldīgas veikala *Cope* pārdevējs Adrians Žerebcovs.

PELD KĀ SUNĪTIS

„Tas bija pirms vairākiem gadiem, kad līdakām varēja izmantot kukanu. Tā ir tāda uzpārkite, ko var salīdzināt ar alpinista karabīni – sakabe tāda pati, tikai materiāls smalkāks, un viens gals spics. Noķertai zivij apakšlūpā uztaiša caurumu un iever kukanā. Tādas izmantoja makšķernieki laivojot. Braucot pa upi visu dienu, laivā zivs sabojājas, ātri uzpūšas un nav vairs pārtikā lietojama, tāpēc to iekabināja kukanā un ļāva pa ūdeni peldēt līdzī kā tādām sunītīm.”

VELK AR VISU LAIVU

„Ar draugu braucām laivā pa Abavu. Bijām noķēruši kādas divas līdaciņas, neteikšu, ka mazas – tā ap 1,5–2 kg. Laižam pa strautu lejā, un kādā mirklī ir tāds kā sitiens, laiva strauji sacērtas. Sekls tur nebija, braslu nemanījām, neviena pulka vai akmens, kur atsisties. Izrādās, laivai pietuvoties milzīga līdaka, saķērusi mutē mūsu kukanā ielikto lomu, gandrīz pa pusei norijusi, vaļā netais, grib ievilkt dzelmē. Laiva griežas riņķī. Mūsu līdakas bija diezgan prāvas, tad

iedomājieties to skatu! Mēs neko izdarīt nevarējām, līdz lielā rīma mūsu lomu atlaida.”

VĒDERS PILNS KĀ VEĢETĀRIETEI

„Jā, līdaka nav tikai plēsējs – esmu lasījies, ka šī suga nesargā pat savus mazuļus. Arī neapmāca. Lielākā daļa dzīvo radību vismaz pirmos soļus pēcnācējiem parāda. Līdaka ne, tāpēc tā neatšķir ēdamas un neēdamas lietas – dzīves laikā pārbauda barību, norijot visu, kas ceļā. Rudeņos makšķernieki bieži vien sāk zivi tītīt un brīnās, ka tai pilns vēders ar lapām kā tādai veģetārietei. Nav ko brīnīties, zinot šīs sugas īpatnības. Peld pa upi lapa, līdaka – caps! – to norij. Vienreiz nesaprot, otrreiz kļūdās, trešoreiz, līdz vēders ar lapām pilns. Uz ko tik reizēm mazās līdakas neuzķeras: uz tārpiniem, kas domāti citām sugām, uz pludiņiem, kas galīgi nav ēšanai domāti! Var izmēģināt līdaku apdzīvotā upē iemest kaut pienešas lapiņu – tūlīt kāda palēksies un zaļbarību aprīs.”

Daina Tāfelberga
Ineses Slūkas zīmējums

RECIPES

Ātrā zivju zupa

Vajadzēs: 500 g zivs filejas bez ādas, 1 puravu, 1 ēd.k. eļļas, 2 ķiploka daiviņas, pusglāzi baltvīna, 3 glāzes vistas buljona, 1 glāzi tomātu mērces, timiānu, 2 lauru lapas, 2 apelsīnu miziņas, ½ tēj.k. čili pulvera.
Kā pagatavot: katlīnā uzkarsē eļļu, tajā sautē ripiņās sagrieztu puravu balto daļu un sasmalcinātus ķiplokus, pievieno tomātu mērci, timiānu, lauru lapas, rīvētu apelsīna miziņu, pielej vīnu un buljonu, pieber čili pulveri. Vīna vietā var pievienot sulu no puses citrona. Visu uzkarsē un vāra apmēram astoņas minūtes. Zivi sagriež 4 cm lielos gabaliņos, liek katlā un vāra vēl piecas minūtes. Pasniedz ar grauzdētu baltmaizi.

Pildīts līnis

Vajadzēs: 1 līni (ap 1 kg), nedaudz citrona sulas, sāli, piparus, 1 sīpolu, 1 burkānu, 150–200 g sēņu (šampinjonus, gailenes vai citas), 2 ēd.k. rīvmaizes, zaļumus (pētersīļus, dilles), timiānu, 2 ēd.k. saldā krējuma, vārītus kartupeļus, sviestu cepšanai, nedaudz eļļas.
Kā pagatavot: zivi notīra, pārgriež vēderu, izņem iekšas, galvai izņem žaunas un acis. Spuras un asti var atstāt vai nogriezt. Zivi no ārpuses un iekšpusē pārkausa ar sāli un pipariem, uzspiež citrona sulu. Sēnes notīra, sagriež sīkāk, sasmalcina sīpolu, sarīvē burkānu. Sasmalcinātos produktus apacep sakarsētā sviestā, tad pārļiek bļodā, pievieno zaļumus, timiānu, rīvmaizi, sāli un piparus. Visu samaisa un pilda līņa vēderā. Zivi pārsien ar aukliņu, aizsienot piepildīto vēderu. Liek cepamajā traukā, pārlej ar saldo krējumu, blakus liek vārītus kartupeļus, pārkausa ar svaigu vai kaltētu timiānu. Kartupeļus un zivi pārslaka ar eļļu, liek 180 grādos sakarsētā krāsnī un cep 30 minūtes.

Katrina Spulniece-Aišpure, uztura speciāliste

Pildītas butes ar papriku

Vajadzēs: 4 butes, pusi citrona, 4 nelielus tomātus, 200 g brinzas vai fetas siera, svaigu vai kaltētu timiānu, sīpollokus, sāli, piparus, sīpolu, 3 nelielas dažādu krāsu paprikas, eļļu cepšanai.
Kā pagatavot: butes iztīra, pārlej ar citrona sulu, tad iegriež dziļi gar vidus asaku un griezumā paplašina, lai veidotos *kabata*, ko piepildīt. Tomātus sagriež kubiņos, lokus sasmalcina. Ar dakšiņu saspaida sieru un piejauc tomātiem, pievieno lokus, timiānu un piparus. Zivis apkaisa ar sāli un pipariem, pilda ar sagatavoto masu, liek ar cepamo papīru izklātā pannā ar butes tumšo pusi uz leju. Pārslaka ar eļļu un 200 grādos cep 15–20 minūtes. Tikmēr sagriež sīpolu un papriku, eļļā apacep un sautē, kamēr mīksta. Zivis pasniedz ar cepto papriku.

Kurzemnieks

sadarbībā ar Zivju fondu, Lauku atbalsta dienestu, biedrību *Darīsim paš!*

To veidoja žurnālisti Daina Tāfelberga, Iveta Grīniņa, Vija Zariņa, fotogrāfs Roberts Prauliņš. Māksliniece Inese Slūka, maketētāja Laila Liepiņa. Redaktore Daiga Bitiniece. Tirāža – 3976.

Tālr. atsauksmēm 63350567; e-pasts: redakcija@kurzemnieks.lv.

Izdevumu atbalsta

Lauku atbalsta dienests

Darīsim paš!